

В.В. Вудвуд, к.е.н., доцент,

<https://orcid.org/0000-0003-3100-9449>

Чернівецький торговельно-економічний інститут КНТЕУ,
м. Чернівці

СУТНІСТЬ ПУБЛІЧНИХ ФІНАНСІВ ТА ЇХ МІСЦЕ В ФІНАНСУВАННІ КАПІТАЛЬНИХ ІНВЕСТИЦІЙ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

Анотація

Актуальність. Постановка проблеми. В умовах політичної і фінансової криз, військової ситуації на сході, пандемії COVID-19, невідповідність суспільного розвитку економічним перетворенням виникає необхідність дослідження дієвості механізму регулювання фінансової стабільності і досягнення оптимальної ефективності виконання зобов'язань у процесі надання суспільних благ у межах фінансової можливості держави. Головним інструментом такого регулювання є публічні фінанси, створення дієвої системи яких є особливо актуальним у сучасних реаліях, коли відбувається зниження доходів суб'єктів господарювання та населення, пов'язане з введенням карантинних заходів у державі, тощо. Тому формування такої системи публічних фінансів, використання й ефективне інвестування публічних фінансових ресурсів, а також пошук шляхів вирішення проблем їх функціонування зумовлює необхідність подальших досліджень у цьому напрямі.

Мета дослідження – визначення і удосконалення сутності, ролі публічних фінансів, їхньої участі в фінансуванні капітальних інвестицій Чернівецької області в сучасних умовах господарювання, а також окреслення системи заходів стосовно покращення їх функціонування в Україні.

Методологія. У процесі виконання дослідження використано загальнонаукові теоретичні та практичні методи: системний аналіз – для з'ясування основних категорій дослідження; абстрактно-логічний метод – для здійснення теоретичних узагальнень та висновків про сутність, роль публічних фінансів, методи побудови системи показників та системи аналітичних таблиць – для наочного представлення показників динаміки виконання зведеного бюджету України, аналізу загального обсягу та структури джерел фінансування капітальних інвестицій Чернівецької області.

Результати. У статті розглянута сутність та роль публічних фінансів України в сучасних умовах функціонування, визначено їх склад та місце як джерела капітальних

інвестицій Чернівецької області. Проаналізовано основні чинники, що спричинили негативні тенденції формування та використання публічних фінансів, а також дефіцит публічних фінансових ресурсів. Також проаналізовано динаміку загального обсягу публічних фінансів як джерела фінансування капітальних інвестицій Чернівецької області. Розглянуто основні проблеми функціонування публічних фінансів та наведено пропозиції щодо їх розв'язання для подальшого розвитку й оптимізації.

Практичне значення. У статті узагальнюються сучасні наукові підходи щодо визначення дефініції «публічні фінанси», пропонується власне бачення та окреслено склад. Прослідковано чинники, що впливають на обсяг публічних фінансових ресурсів, та визначено їхній вплив на здійснення капітальних інвестицій в Чернівецькій області. Запропоновано заходи оптимізації та розвитку публічних фінансів.

Перспективи подальших досліджень. Перегляд урядового курсу та проведення реформ у фінансово-економічній, бюджетній, податковій політиках, механізмів міжрегіонального перерозподілу фінансових ресурсів, посилення заходів зміцнення бюджетів та контролю за цільовим використанням публічних коштів, переглядання та удосконалення чинної правової бази в галузі бюджетної системи, зміни видів та структури бюджетних видатків, процедур прийняття бюджетних рішень.

Ключові слова: публічні фінанси, система публічних фінансів, зведений бюджет України, бюджетний дефіцит, капітальні інвестиції, держава.

Кількість джерел: 13; кількість таблиць: 3.

Viktoria Vudvud, Candidate of Economic Sciences,
Associate Professor,
<https://orcid.org/0000-0003-3100-9449>
Chernivtsi Institute of Trade and Economics of KNUTE,
Chernivtsi

**THE ESSENCE OF PUBLIC FINANCES
AND THEIR PLACE IN FINANCING CAPITAL INVESTMENTS
IN CHERNIVTSI REGION**

Summary

The article reveals the essence of public finance as the main tool of the mechanism of regulating financial stability and achieving optimal efficiency of fulfillment of obligations in the process of providing public goods within the financial capacity of the state. After all, in the context of political and financial crises, the military situation in the east, the COVID-19 pandemic, the inadequacy of social development and economic transformation, the need to

study the effectiveness of such a regulatory mechanism is particularly acute. The main scientific approaches to the formation of public finance, which should be considered as a basis for purposeful public administration and is characterized by a set of measures to influence the socio-economic development of Ukraine. The factors influencing the amount of public finances and the ability of the state to perform its functions of financing various expenditures and development programs are studied. The main factors that caused the negative trends in the formation and use of public finances, as well as the shortage of public financial resources are identified. In order to study the decentralization direction of local self-government development and the participation of state support for regional development, the dynamics of the total amount of public finances as a source of financing capital investments of Chernivtsi region is analyzed. The task of determining the volume of participation of public finances in the financing of capital investments is realized by carrying out a structural analysis of the sources of financing of capital investments in the region. The main problems of public finances are considered and proposals are presented, the implementation of which will balance the market economy, correctly determine the amount of resources needed for the state, improve the efficiency of formation and use of budget funds, overcome corruption, reduce abuse in tax reporting by businesses, optimize social programs and benefits and have their financial support.

Keywords: public finances, public finance system, consolidated budget of Ukraine, budget deficit, capital investments, state.

Number of sources – 13; number of tables – 3.

Постановка проблеми. Ефективне функціонування та сталий розвиток економіки України залежить від подолання політичної та фінансової криз, вибору найоптимальніших заходів досягнення фінансової стабільності, визначення відповідного фінансового механізму, а також наявності та впровадження дієвих, сучасних технологій бюджетного процесу з метою якісного забезпечення виконання зобов'язань держави, пошуку нових управлінських підходів і нових шляхів покращення використання державних коштів. Крім того, Україна прагне стати повноцінним членом європейського суспільства на засадах демократизму та правової і соціально орієнтованої держави, то усі сфери її життєдіяльності повинні відповідати нормам та стандартам економічно розвинутих країн. Поширення політичної кризи, наявність військової ситуації на сході, розвиток пандемії COVID-19, неадекватність суспільного розвитку економічним перетворенням та наявність проблем

неузгодженості попиту і пропозиції на державні ресурси привертають особливу увагу до дослідження дієвості механізму регулювання фінансової стабільності й досягнення оптимальної ефективності виконання зобов'язань у процесі надання суспільних благ у межах фінансової можливості держави. І саме система публічних фінансів є головним інструментом такого регулювання, адже вони забезпечують фінансування багатьох сфер життя людини (освіти та охорони здоров'я, пенсійного забезпечення та соціального захисту, транспортної інфраструктури тощо), а через податки та інші обов'язкові платежі впливають на прийняття фінансових рішень суб'єктів господарювання.

Створення дієвої системи публічних фінансів є одним з основних напрямів сучасного етапу розвитку української економіки. Реалізація цього завдання потребує побудови ефективної концепції розвитку публічних фінансів і міжбюджетних взаємовідносин на основі формування інститутів правової держави, узгоджених з дією ринкових механізмів, застосуванням наукових моделей формування податкової системи та механізмів міжрегіонального перерозподілу фінансових ресурсів, зміни видів та структури бюджетних видатків, процедур прийняття бюджетних рішень.

Розвиток публічних фінансів сьогодні включає різноманітні прийоми, методи та шляхи накопичення, розподілу, перерозподілу, використання публічних фінансових ресурсів та безпосередній контроль за цими процесами, оскільки відбувається в умовах ринкової економіки. Питання необхідності управління публічними фінансами постає у контексті проведення успішних бюджетної та податкової реформ. Необхідним є дослідження саме способів та засобів безпосереднього впливу на учасників фінансових та бюджетних процесів, прийомів з управління наявним фінансовим капіталом, ефективністю його використання та подальшого інвестування з метою його примноження та соціального розвитку країни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми сутності та управління публічними фінансами досліджували відомі науковці та фахівці з економіки і фінансів, зокрема С. В. Бардаш, Ю. Р. Баранюк, С. М. Вдовенко, О. А. Лукашев, А. А. Нечай, В. М. Опарін, В. М. Федосов, П. І. Юхименко, Л. В. Фокша, Т. Б. Шолкова, Л. М. Швайко та інші.

Незважаючи на створений фундамент досліджень у галузі управління публічними фінансами, в умовах кризових явищ у державі та існування проблем, пов'язаних з ефективним використанням та інвестуванням її фінансових ресурсів, існує потреба подальших досліджень та пошуку нових підходів, які відкриють можливості покращити управління розподілу і перерозподілу державного (публічного) капіталу.

Метою статті є аналіз підходів до розуміння сутності публічних фінансів, виявлення їхнього змісту, складу та місця в фінансуванні капітальних вкладень Чернівецької області, а також пошук шляхів підвищення ефективності їх функціонування.

Виклад основного матеріалу. Дефініція «публічні фінанси» в українській фінансовій науці почала використовуватись нещодавно. У словниках економічних термінів слово «public» перекладається з англійської як громадський, суспільний державний, словосполучення «public sector» – як державний сектор, «public good» – суспільне благо, public sevice» – суспільні послуги, послуги для суспільного споживання [1].

В. М. Опарін, В. М. Федосов, П. І. Юхименко пропонують розглядати публічні фінанси у широкому й вузькому значеннях. У широкому – до них включено «фінансову діяльність усіх різновидів публічних союзів – держави, органів місцевого самоврядування, громадських організацій, а на глобальному рівні – міжнародні організації і фінансові інституції. У вузькому – до складу публічних віднесено державні і місцеві фінанси, в організації яких, незважаючи на їх взаємопов'язаність, домінують принципи автономності та «незалежності» [2].

На думку С. О. Ніщимної, публічні фінанси – це сукупність економічних, виробничих або грошових відносин, що виникають під час розподілу національного доходу (сукупного суспільного продукту) та мають за мету формування й використання централізованих і децентралізованих фондів грошових коштів [3, с. 22].

Подібну думку поділяє Т. Б. Шолкова, яка розглядає публічні фінанси як сукупність відносин, що виникають з приводу накопичення, розподілу, перерозподілу, використання державних фінансів та фінансів органів місцевого самоврядування, а також безпосереднього контролю за цими процесами [4].

А. А. Нечай у правовій площині під публічними фінансами визначає суспільні правовідносини, які пов'язані із задоволенням усіх видів публічного інтересу і виникають у процесі утворення, управління, розподілу (перерозподілу) та використання публічних фондів коштів [5].

С. В. Бардаш і Ю. Р. Баранюк дещо узагальнюють попередні визначення та трактують публічні фінанси, як суспільно-економічні відносини, які виникають у процесі утворення, розподілу (перерозподілу) і використання публічних фондів грошових коштів, пов'язаних із задоволенням усіх видів публічного інтересу та регулюються шляхом установлення імперативних приписів держави або органів місцевого самоврядування, які поширюються на учасників відносин у сфері господарювання усіх форм власності [6].

Таким чином, публічні фінанси – це соціально-економічні, суспільні відносини, що виникають під час формування, розподілу і використання публічних фінансових ресурсів в усіх різновидах публічних союзів та публічних процесів, їх регулювання і контролю.

Надзвичайно важливим є визначення складу публічних фінансів держави, адже від цього залежатиме обсяг фінансових ресурсів, які повинні бути в управлінні держави. Тому далі потрібна ідентифікація складу публічних фінансів, яка має розглядатися як основа для цілеспрямованого державного управління та

характеризується сукупністю заходів впливу на соціально-економічний розвиток України.

На думку Л. В. Фокши, система публічних фінансів в Україні складається з централізованих і децентралізованих фондів (утворюються на державних чи комунальних підприємствах, установах та організаціях для задоволення публічного інтересу), які зберігають відносну самостійність, знаходячись у тісному взаємозв'язку між собою [7, с. 164].

О. А. Лукашев зазначає, що публічні фонди складаються з бюджетів, позабюджетних фондів та децентралізованих фондів, власниками яких є окремі підприємства та організації [8, с. 86].

У цих процесах А. А. Нечай виокремлює такі ланки [5]:

- 1) публічні фінанси держави;
- 2) публічні фінанси суб'єктів федерації (у державах з федеральним устроєм);
- 3) публічні фінанси місцевого самоврядування всіх видів;
- 4) публічні фінанси соціальної сфери, за рахунок яких задовольняються суспільні (соціальні) інтереси, визнані державою або органами місцевого самоврядування, тобто публічні інтереси в соціальній сфері.

Згідно з Законом України «Про відкритість використання публічних коштів», до публічних коштів належать: кошти державного бюджету України та місцевих бюджетів, кредитні ресурси, надані під державні та місцеві гарантії, кошти Нацбанку та інших держбанків, державних цільових коштів, Пенсійного фонду та фондів загальнообов'язкового соціального страхування, а також кошти суб'єктів господарювання державної та комунальної власності, отримані ними від їхньої господарської діяльності [9].

На думку С. В. Бардаш, Ю. Р. Баранюк публічні фінанси включають:

- публічні державні фінанси (фонди коштів державного бюджету України та місцевих бюджетів, кредитні ресурси, надані під

державні та місцеві гарантії, кошти Нацбанку та інших держбанків, державних цільових коштів, Пенсійного фонду та фондів загальнообов'язкового соціального страхування, а також кошти суб'єктів господарювання державної та комунальної власності, отримані ними від їхньої господарської діяльності);

– публічні приватні фінанси (фінанси малого бізнесу, корпоративні фінанси, фінанси банків, фінанси некомерційних організацій) – фонди коштів як нематеріальна форма наслідку відносин, які виникають між державою, місцевим самоврядуванням, суб'єктами господарювання приватної форми власності, громадськими організаціями в частині їх використання [10].

В умовах активізації євроінтеграції особливої актуальності набуває не тільки розуміння і визначення складу публічних фінансів, а й також формування, перерозподіл, використання та ефективне інвестування публічних фінансових ресурсів. Адже питання ефективного розподілу і інвестування публічних фінансових ресурсів має суспільне значення, до нього є інтерес усіх членів держави, від його розв'язання залежатимуть удосконалення системи державних органів, зростання ефективності державного управління, суспільний добробут і економічна стабільність. Для цього проаналізуємо показники зведених бюджетів України (табл. 1).

Статистичний характер показників зведених бюджетів дозволить використовувати їх для: проведення розрахунків з формування грошових ресурсів для забезпечення виконання функцій і завдань органами державної влади та місцевого самоврядування; визначення обсягу видатків, що підлягають фінансуванню з державного й місцевих бюджетів, аналізу й оцінки ефективності бюджетних витрат; визначення грошових потоків для встановлення обґрунтованості надання трансфертів.

На жаль, в Україні склалася ситуація, коли внаслідок корупції, неналежного надання соціальних послуг населенню та неефективного управління спостерігається непрозоре використання публічних фінансів.

**Аналіз динаміки виконання зведеного бюджету України
з 2016 по 2020 р. (млн грн)***

	Доходи	Видатки	Кредитування	Сальдо (дефіцит бюджету)	% до ВВП
2016	782748,5	835589,8	1841,3	-54682,6	-2,29
2017	1016788,3	1056759,9	2122,1	-42093,8	-1,41
2018	1184278,1	1250173,6	1893,0	-67788,5	-1,9
2019	1289779,8	1370113,0	3983,2	-84316,4	-2,12
2020	1376661,6	1595289,7	5316,2	-223944,3	-5,34

*Джерело: побудовано автором за даними сайту Міністерства фінансів України [10].

Необхідно зазначити, що у 2016–2020 рр. (табл. 1) дефіцит публічних фінансів зріс з 54682,6 млн грн до 223944,3 млн грн, що призвело до спірального зростання рівня боргового навантаження, адже чим більший і дорожчий борг, тим більше доводиться залучати нових боргів.

Також за даними табл. 1 видно, що впродовж досліджуваних періодів відзначається наявність бюджетного дефіциту, крім того, його обсяг з 2017 року поступово зростає з 42093,8 млн грн до 223944,3 млн грн. У період 2017–2019 дефіцит бюджету у відсотках до ВВП варіювався в межах 1,41–2,12%. Однак за підсумками 2020 р. дефіцит зведеного бюджету України сягнув критичного значення – 5,34% ВВП, що значно перевищує граничний рівень, встановлений у програмі з Міжнародним валютним фондом – 2,9%. Відхилення між дохідною і видатковою частинами зведеного бюджету України свідчить про недостатньо ефективну політику формування та використання доходів бюджету.

Т. М. Майорова, В. В. Крук, Я. В. Шевчук вважають, що за умов євроінтеграції та глобалізації вітчизняної економіки соціально-економічний розвиток України неможливий без достатнього фінансування капітальних інвестицій, насамперед у модернізацію виробництва високотехнологічних та конкурентних товарів з високою доданою вартістю, та нарощування їх експорту, а також запровадження інноваційних і енергоощадних технологій [11].

Щодо економічного змісту капітальних інвестицій, вважають автори [11], то це особливий вид інвестицій, який уособлює у собі широкий спектр напрямів та процесів, що відбуваються у суспільному відтворенні.

Їхній вплив на економіку країни пов'язаний із утворенням публічного капіталу. Нагадаємо, що інвестиції — це потік, а капітал — запас. Тому кожна одиниця інвестицій, тобто потоку, збільшує публічний капітал, тобто запас. Але це не означає, що обсяг капіталу стає більшим на величину інвестицій. Слід враховувати, що наявний капітал постійно зношується в процесі виробництва і потребує відновлювальних інвестицій. Це означає, що обсяг капіталу формується під впливом двох протилежних сил: інвестування, яке збільшує обсяг капіталу, і зношення (амортизації), яке зменшує обсяг капіталу.

У процесі децентралізаційного напрямку розвитку місцевого самоврядування стан управління регіонами є пріоритетом населення визначеної території. Обсяг перерозподілу валового внутрішнього продукту через державний бюджет України скорочуватиметься, що спричинятиме зростання суспільного інтересу до фінансового стану територіальної громади. Тому особливо цікавим є дослідження формування обсягу капітальних інвестицій Чернівецької області за джерелами фінансування саме з боку публічних (державних) фінансів. Для розрахунку в обсяг публічних фінансів включимо кошти державного і місцевого бюджетів. Необхідно зазначити, що такий аналіз буде мати похибку, адже за відсутності даних складно виділити реальний обсяг публічних фінансів, до якого входять не тільки кошти державного і місцевих бюджетів, а й кредити державних банків і кошти державних підприємств.

Аналіз динаміки обсягу капітальних інвестицій Чернівецької області за джерелами фінансування впродовж 2016–2020 рр. наведено в таблиці 2.

**Аналіз динаміки обсягу капітальних інвестицій
Чернівецької області за джерелами фінансування
впродовж 2016–2020 рр. (тис грн) ***

	2016	2017	Темп приросту, %	2018	Темп приросту, %	2019	Темп приросту, %	2020	Темп приросту, %
Всього, в тому числі	2444881	2836242	16,0	3437064	21,2	3947062	14,8	2433706	-38,4
- коштів публічних фінансів:	618076	824988	33,5	1074997	30,3	1360444	26,5	548069	-59,7
*коштів державного бюджету	177014	266018	50,3	473020	77,8	592691	25,3	153739	-74,1
*коштів місцевого бюджету	441062	558970	26,7	601977	7,7	767753	27,5	394330	-48,6
- власних коштів підприємств та організацій	910388	1067377	17,2	1127477	5,6	1128333	0,08	1066438	-5,5
- кредитів банків та ін.позик	63288	53290	-15,8	127286	138,8	77935	-38,8	55853	-29,1
- коштів іноземних інвесторів	21690	205	-99,1	350	70,7	15759	4402,6	-	-
- коштів населення на будівництво житла	686758	790990	15,2	962579	21,7	1089231	13,2	636752	-41,5
- інших джерел фінансування	144681	99392	-31,3	144375	45,3	275360	90,7	-	-

*Джерело: побудовано автором за даними сайту Головного управління статистики в Чернівецькій області [12].

У процесі аналізу основних тенденцій розвитку інвестиційного процесу в Україні (табл. 2) нами було з'ясовано, що впродовж 2016–2020 років почалося стрімке зниження інвестиційної активності (темپ зниження капітальних інвестицій сягнув 38,4%), яке не тільки призвело до зниження індексу фізичного зростання ВВП, а й негативно вплинуло на модернізацію економіки Чернівецької області. За джерелами фінансування позитивна тенденція, яка була характерна для 2016–2019 рр., у 2020 році різко змінилась на негативну. Особливо це стосується сектору публічних фінансів: фінансування капітальних інвестицій за рахунок коштів державного і місцевих бюджетів у 2020 р. зменшилось на 812375 тис грн (548069 – 1360444), темп зниження цього джерела фінансування капітальних інвестицій – 59,7%. Крім цього, необхідно засвідчити найбільше зниження обсягів фінансування з боку державного бюджету (темп зниження сягнув аж 74,1%).

Для визначення місця публічних фінансів як джерела фінансування капітальних інвестицій Чернівецької області необхідно дослідити обсяг джерел не тільки за загальним обсягом, а й за структурою. Аналіз динаміки формування структури джерел фінансування капітальних інвестицій Чернівецької області наведено в табл. 3.

За даними табл. 3 видно, що у період з 2016 по 2019 р. обсяг публічних фінансів у структурі всіх джерел фінансування капітальних інвестицій Чернівецької області сягав приблизно третини. У 2020 році прослідковуються негативні зміни, коли питома вага коштів державного і місцевого бюджетів сягнула тільки 22,5%, що на 11,9% менше минулого 2019 року.

Отже, можна стверджувати, що публічні фінанси в фінансуванні капітальних інвестицій Чернівецької області займають важливе місце і повинні забезпечувати достатній рівень економічного розвитку регіону. Однак падіння питомої ваги цих джерел і, відповідно, зменшення обсягу коштів публічних фінансів негативно впливає на економічний розвиток області та формування її

ФІНАНСИ, ГРОШІ І КРЕДИТ

конкурентоспроможності на міжнародних ринках, яка стримується повільним впровадженням новітніх технологій, незадовільною якістю активів, низькою їх рентабельністю. Утім, процес залучення капітальних інвестицій в економіку регіону суттєво загальмований не тільки зменшенням доходів державного та місцевого бюджетів і, як наслідок, наявності їх дефіциту, а й впливом політичної та економічної криз останніх років, корупцією органів державної влади, потужним податковим тягарем та недосконалою законодавчою базою.

Таблиця 3

Аналіз динаміки структури джерел фінансування капітальних інвестицій Чернівецької області за 2016–2020 рр. (%)*

	2016	2017	2018	2019	2020	Відхилення 2020 від 2019 р.
Всього, в тому числі	100	100	100	100	100	-
- коштів публічних фінансів:	25,3	29,1	31,3	34,4	22,5	-11,9
*коштів державного бюджету	7,3	9,4	13,8	15,0	6,3	-8,7
*коштів місцевого бюджету	18,0	19,7	17,5	19,4	16,2	-3,2
- власних коштів підприємств та організацій	37,2	37,6	32,8	28,6	43,8	15,2
- кредитів банків та ін. позик	2,6	1,9	3,7	2,0	2,3	0,3
- коштів іноземних інвесторів	0,9	0,0...	0,0...	0,4	-	-0,4
- коштів населення на будівництво житла	28,1	27,9	28,0	27,6	26,2	-1,4
- інших джерел фінансування	5,9	3,5	4,2	7,0	-	-7

*Джерело: побудовано автором за даними сайту Головного управління статистики в Чернівецькій області [12].

Таким чином, важко не погодитись з Л. В. Швайко, яка виділяє основні проблеми функціонування публічних фінансів: надмірна фіскальна орієнтація податкової системи; недостатньо ефективна політика розподілу та витрачання бюджетних коштів; хронічний бюджетний дефіцит та значний державний борг; високий рівень зловживань у сфері публічних фінансів; відсутність ефективної системи контролю за витрачанням бюджетних коштів; низький

рівень соціальних стандартів (особливо прожиткового мінімуму), що негативним чином впливає на рівень життя населення; низька якість надання державних послуг; низький рівень доходів домогосподарств та велика кількість соціально незахищених верств населення; неефективна система управління на державних підприємствах [13].

Зрозуміло, що подолання таких значних проблем функціонування публічних фінансів потребує пошуку конкретних заходів і ресурсів на їх розв'язання. Тому необхідно запропонувати подальші шляхи оптимізації та розвитку публічних фінансів: 1) використання досвіду країн з розвинутою економікою щодо впровадження заходів підвищення ефективності використання бюджетних коштів; 2) посилення прозорості публічних фінансів; 3) ефективне застосування програмно-цільового методу бюджетування; 4) запровадження органами статистики аналізу результатів діяльності суб'єктів господарювання за формами власності; 5) з метою зменшення корупції та неефективного використання бюджетних коштів, посилення доступності широких верств населення до інформації щодо формування доходів і видатків, а також дотримання цільового та ефективного використання бюджетних коштів; 6) збільшення кількості та якості надання послуг державою, а також посилення інформаційного забезпечення щодо них; 7) здійснення моніторингу та контролю за достовірністю декларування доходів і витрат суб'єктів господарювання; 8) здійснення заходів щодо оптимізації соціальних видатків і пільг; 9) посилення децентралізації з метою зростання доходів місцевих бюджетів.

Висновки. Таким чином, публічні фінанси – це соціально-економічні, суспільні відносини, що виникають під час формування, розподілу і використання публічних фінансових ресурсів в усіх різновидах публічних союзів та публічних процесів, їх регулювання і контролю. Система публічних фінансів є головним інструментом регулювання фінансової стабільності й досягнення оптимальної ефективності виконання зобов'язань у процесі надання суспільних благ у межах фінансової можливості держави, адже вони

забезпечують фінансування багатьох сфер життя людини (освіти та охорони здоров'я, пенсійного забезпечення та соціального захисту, транспортної інфраструктури тощо), а через податки та інші обов'язкові платежі впливають на прийняття фінансових рішень суб'єктів господарювання. Склад публічних фінансів – це основа для цілеспрямованого державного управління, яка характеризується сукупністю заходів впливу на соціально-економічний розвиток України. Питання ефективного розподілу й інвестування публічних фінансових ресурсів має суспільне значення, в якому зацікавлені усі члени держави. Від його розв'язання залежатимуть удосконалення системи державних органів, зростання ефективності державного управління, суспільний добробут і економічна стабільність.

Публічні фінанси в фінансуванні капітальних інвестицій Чернівецької області займають важливе місце і повинні забезпечувати достатній рівень економічного розвитку регіону. Однак проведений аналіз показав значне падіння питомої ваги цих джерел і, відповідно, зменшення обсягу коштів публічних фінансів, що негативно впливає на економічний розвиток області та формування її конкурентоспроможності на міжнародних ринках.

Реалізація запропонованих шляхів оптимізації та розвитку публічних фінансів дозволить збалансувати галузі ринкової економіки, правильно визначати обсяг необхідних ресурсів для функціонування держави, покращити ефективність формування і використання бюджетних коштів, подолати корупцію, зменшити зловживання в податковому декларування суб'єктами господарювання, оптимізувати соціальні програми і пільги та мати їх фінансове забезпечення.

Список використаних джерел:

1. Кілієвич О., Пятницький В., Антощук В. Мікроекономіка: англо-українсько-російський словник економічних термінів. Київ, 1996.
2. Опарін В. М., Федосов В. М., Юхименко П. І. Публічні фінанси: генеза, теоретичні колізії та практична концептуалізація. *Фінанси України*. 2017. №2. С. 125.
3. Ніщимна С. О. Принципи публічної фінансової діяльності в бюджетній сфері : дис. ... на здобуття наук. ступеня доктора юридичних наук. Київ, 2014. 411 с.
4. Шолкова Т. Б. Актуальні проблеми сучасності (теорія та практика). *Міжнародний*

юридичний вісник. 2019. Вип. 15.

5. Нечай А. А. Правові проблеми регулювання публічних видатків в державі : автореф. дис. ... докт. юрид. наук. Київ, 2005.

6. Бардаш С. В., Баранюк Ю. Р. Поняття і склад публічних фінансів як об'єкта державного фінансового аудита. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2016. Випуск 6, частина 1, серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. С.34–37.

7. Фокша Л. В. Публічні фонди: поняття, ознаки та правова природа. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2014. №10–1. С. 162–164.

8. Лукашев О. А. Проблеми публічно-правової природи фінансів. *Юридична наука і практика*. 2011. № 1. С. 84–88.

9. Про відкритість використання публічних коштів : Закон України від 11.02.2015 р. № 183–VIII. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/183-19>. (дата звернення: 05.05.2021).

10. Сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/budget/cons/2021/> (дата звернення: 02.05.2021).

11. Майорова Т. М., Крук В. В., Шевчук Я. В. Капітальні інвестиції: сутність та проблеми реалізації в кризових умовах. *Інвестиції: практика та досвід*. 2015. №21.

12. Сайт Головного управління статистики в Чернівецькій області. URL: <http://www.cv.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 29.04.2021).

13. Швайко Л. В. Розвиток публічних фінансів України у сучасних умовах. *Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка»*. 2019. №11. URL: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/11_2019/89.pdf (дата звернення: 03.05.2021).

References:

1. Kiliievych, O., Piatnytskyi, V., Antoshchuk, V. (1996). *Mikroekonomika: anhlo-ukrainsko-rosiyskiy slovnyk ekonomichnykh terminiv* [Microeconomics: English-Ukrainian-Russian dictionary of economic terms], Kyiv (in Ukr.).

2. Oparin, V.M., Fedosov, V.M., Yukhymenko, P.I. (2017). Public finance: genesis, theoretical conflicts and practical conceptualization. *Finansy Ukrainy [Finance of Ukraine]*, №2, p. 125 (in Ukr.).

3. Nishchymna, S.O. (2014). Principles of public financial activity in the budget sphere: dis. ... For science. degree of Doctor of Laws, Kyiv (in Ukr.).

4. Sholkova, T.B. (2019). Current issues of modernity (theory and practice). *Mizhnarodnyi yurydychnyi visnyk [International Legal Bulletin]*, vol. 15 (in Ukr.).

5. Nechay, A.A. (2005). Legal problems of regulation of public expenditures in the state : author's ref. dis. ... Dr. jurid. Science, Kyiv (in Ukr.).

6. Bardash, S.V., Baraniuk, Yu.R. (2016). The concept and composition of public finance as an object of public financial audit. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu [Scientific Bulletin of Uzhhorod National University]*, Issue 6, Part 1, Series: International Economic Relations and the World Economy. Pp. 34–37 (in Ukr.).

7. Foksha, L.V. (2014). Public funds: concepts, features and legal nature. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu [Scientific Bulletin of the International Humanities University]*, №10-1, pp. 162–164 (in Ukr.).

8. Lukashev, O.A. (2011). Problems of public law nature of finance. *Yurydychna nauka i praktyka [Legal science and practice]*, № 1, pp. 84–88 (in Ukr.).

9. *On the openness of the use of public funds*, Law of Ukraine of 11.02.2015 № 183 – VIII. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/183-19>. (Accessed 5 May 2021) (in Ukr.).

10. Website of the Ministry of Finance of Ukraine. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/budget/cons/2021/> (Accessed 2 May 2021) (in Ukr.).

11. Maiorova, T.M., Kruk, V.V., Shevchuk, Ya.V. (2015). Capital investments: essence and problems of realization in crisis conditions. *Investytsii: praktyka ta dosvid [Investments: practice and experience]*, №21 (in Ukr.).

12. Website of the Main Department of Statistics in Chernivtsi region. URL: <http://www.cv.ukrstat.gov.ua/> (Accessed 29 April 2021) (in Ukr.).

13. Shvaiko, L.V. (2019). Development of public finances of Ukraine in modern conditions. *Elektronne naukove fakhove vydannia «Efektyvna ekonomika» [Electronic scientific professional publication "Effective Economics"]*, №11. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/11_2019/89.pdf (Accessed 3 May 2021) (in Ukr.).

УДК 336.1.614.2(477)

JEL Classification: H61, H72

DOI: <http://doi.org/10.34025/2310-8185-2021-2.82.10>

Д.А. Ковалевич, к.е.н., доцент,

<https://orcid.org/0000-0002-9361-9632>

Чернівецький торговельно-економічний інститут КНТЕУ,
м. Чернівці

ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАКЛАДІВ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ

Анотація

Актуальність. Постановка проблеми. Пріоритетним напрямом є розвиток охорони здоров'я, основним завданням якого є надання якісних медичних послуг населення і збереження їхнього здоров'я. Головною метою соціального страхування є матеріальне забезпечення застрахованих осіб та можливість отримання соціальних послуг через спеціально створений фонд соціального страхування. Політична та економічна кризи, пандемія негативно вплинули на галузь охорони здоров'я. В умовах обмеженості фінансових ресурсів проблемним питанням є фінансове забезпечення закладів охорони здоров'я. Все це визначає актуальність теми дослідження.

Мета дослідження. Мета статті – дослідження проблемних питань фінансового забезпечення системи охорони здоров'я та розробка пропозицій щодо удосконалення фінансового механізму надання медичних послуг.